

امام

پرسش: آیا اطاعت مطلق از ائمه (ع) واجب است؟ در همه امور حتی در امور شخصی؟
پاسخ:

فهرست مندرجات

- ۱ - اطاعت، وظیفه همه نسبت به پیامبر
- ۲ - قرآن و اطاعت از پیامبر
- ۳ - اطاعت پیامبر، اطاعت از خداست
- ۴ - اطاعت اولی الامر، اطاعت از پیامبر است
- ۵ - امرائمه لازم الاطاعه می باشد
- ۶ - پانویس
- ۷ - منبع

اطاعت، وظیفه همه نسبت به پیامبر

از جمله مسائلی که قرآن به آن اهمیت خاص داده است، **وظیفه جامعه** اسلامی نسبت به پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) است و از جمله این **وظایف**، **اطاعت** از ایشان است. پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) را از آن نظر که **وحی الهی** را از **مقام ربوبی** دریافت می کند، **نبی** (آگاه از اخبار غیبی) و از آن نظر که مأمور به **ابلاغ** پیامی از جانب **خدا** به **مردم** است، **رسول** می نامند. اما پیامبر در این دو مقام، فاقد **امر** و **نهی** و اطاعت و **عصیان** است و وظیفه ای جز پیام گیری و پیام رسانی ندارد. ولی قرآن کریم در موارد زیادی بر موضوع اطاعت از پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) تکیه می کند. لذا لازم است میان دو نوع اطاعت (یعنی اطاعت طریقی و موضوعی) فرق گذاشته شود تا مقصود و منظور **آیات** بهتر درک شود.

قرآن و اطاعت از پیامبر

آیات قرآن در باب اطاعت از پیامبر در دو دسته بندی کلی قابل جمع بندی است:
الف) گروهی که بر اطاعت رسول فرمان می دهند و قرائن گواهی می دهد که مقصود از اطاعت ایشان، همان انجام دستورات الهی است که آن حضرت **تبلیغ** می کند، مانند: انجام **واجبات** و دوری از **محرمات**. روشن است که در این صورت اطاعت رسول، راهی است برای اطاعت خدا و شخص رسول در **حقیقت**، اطاعت و **عصیانی** ندارد. از همین روست که قرآن درباره ایشان می فرماید:
«ما علی الرسول إلا البلاغ و الله یعلم ما تبون و ما تکتبون» [۱]
پیامبر وظیفه ای جز رسانیدن پیام (الهی) ندارد (و مسئول اعمال شما نیست.) و خداوند آنچه را آشکار و آنچه را پنهان می دارید، می داند.

اطاعت پیامبر، اطاعت از خداست

انجام چنین وظایفی هر چند که به ظاهر اطاعت پیامبر نیز به شمار می رود، اما در حقیقت، اطاعت فرمان خدا است و نه اطاعت شخص پیامبر. قرآن **ماهیت** این نوع اطاعت ها را در آیه دیگر به صورت روشن بیان می کند و می فرماید: «هر کس رسول را فرمان برد، خدا را فرمان برده است.»

اطاعت اولی الامر، اطاعت از پیامبر است

ب) نوع دیگر اطاعت از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) را گروهی از آیات مشخص می کند که ایشان را به عنوان «**اولی الامر**»، فرمانده، قاضی و داور معرفی می نماید و دست آن حضرت را در تنظیم امور **اجتماع** باز نهاده و به ایشان حق امر و نهی می دهد. بنابر این در چنین مواردی، اطاعت از شخص ایشان موضوعیت پیدا می کند و دارای **احکام** و ویژگی های می گردد. برخی از آیاتی دستور به انجام چنین اطاعتی از پیامبر را می دهند، عبارتند از:

۱- «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم...» [۲]
خدا را اطاعت کنید و رسول و صاحبان فرمان از خود را اطاعت کنید...» به پروردگارت سوگند که آنان **مومن** نخواهند بود مگر این که تو را در اختلافات خود داور قرار دهند؛ (و) آنگاه از قضاوت تو در دل، احساس ناراحتی نکنند و کاملاً تسلیم باشند. در این مورد رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) به صورت قاضی و داور، تجلی نموده و برای **حفظ نظام**، دارای مقام امر و نهی است و اگر مورد اطاعت نبوده و دستورات او اجراء نگردد، داور مختل، و هرج مرج بر جامعه **حاکم** می گردد. با توجه به آیتانی که در زمینه اطاعت رسول اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) وارد شده است، می توان قلمرو اطاعت از ایشان را در زمینه های مسائل سیاسی و قضائی و نظامی برشمرد. آن حضرت علاوه بر مقام تبلیغ احکام، **رهبر سیاسی** و **مرجع قضائی** و **فرمانده کل قوا** نیز می باشد و در این زمینه ها «نافذ القول» و مطاع است. لذا هر مسلمانی وظیفه دارد که در **مسائل سیاسی**، قضائی، نظامی و... به رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) مراجعه کند و از سخنان او تخلف و تخطی ننماید. [۳]

امرائمه لازم الاطاعه می باشد

همانگونه مستحضرید ائمه (علیهم السلام) با وحی در ارتباطند فلذا گفتار و رفتارشان مطابق با **وحی** است بنابراین محال است اشتباهی از این بزرگواران سر بزند و گفتار و رفتارشان برای **شیعیان** **حجت** است. و ما یتطوع عن الهوی • إن هو إلا وخی یوخی [۴] و سخن از روی هوی نمی گوید نیست این سخن جز آنچه بدو وحی می شود، از آنجایی که گفتار ائمه مطابق با وحی است اگر امر کند لازم الاطاعه خواهد بود، و سرپیچی از امر ائمه (علیهم السلام) جایز نیست. با اوصافی که قرآن کریم برای پیامبر (ص) و ائمه اطهار (ع) می شمارد یقیناً خلاف **عقل** سخن نمی گویند، اما اگر خود انسان از زبان خود **معصوم** سخنی را بشنود بدون تغلل بایسی اطاعت کند لکن اگر سخن امام را از طریق شخص دیگری (در زمان ما از طریق راوی) بشنود اولاً باید توسط کارشناس مربوط به رجال

و درایه سند آن بررسی شود ثاتیا توسط علمای آگاه مضمون حدیث تفسیر شود.

پانویس

- ↑ مائده/سوره ۵، آیه ۹۹.
- ↑ نساء/سوره ۴، آیه ۵۹.
- ↑ برگرفته از تفسیر "منشور جاوید"، تألیف: آیت الله جعفر سبحانی.
- ↑ النجم/سوره ۵۲، آیات ۲ و ۴.

منبع

شهرسوال

رده‌های این صفحه : امام شناسی | شئون امام